

מרדכי חווקין
MORDECAI HAFKINE
1860 - 1930

489 ■ 2/1994 ■ שבט התשנ"ד

רשות הדואר
ISRAEL POSTAL AUTHORITY
השירות הבולאי
PHILATELIC SERVICE

וחרז אליה רק לאחר ששמו טוהר. ממשלת הודו התנצלה וביקשה מהחוקר לחזור. גם מארץ ישראל הגיעה אליו פניה לעזור במלחמה נגד החולירע אך זאת בדיוק כאשר הואשם במחדל הזהומי ולא יכול היה להיענות.

ב פברואר 1908 התמנה חווקין לחבר החברה לפאתולוגיה אכזוטית. כעבור שנה זכה בפרס הגבוה ביותר מטעם האקדמיה למדעים של פריס. באותו זמן נבחר לחבר כבוד במועדון הרפואי בכלכותה. עוד ב-1907 קיבל מבית ספר לרפואה טרופית בליברפול אות הוקרה על שחיסן יותר משישה מיליון אנשים, ובכך לא רק מנע את מותם, אלא גם סלל את הדרך לחיסונים המוניים נגד מחלות אחרות. הוא קיבל אותות ופרסים רבים אחרים. שם המעבדה שבה עבד שונה מ"המעבדה לחקר הדבר" ל"מכון חווקין", לאות הוקרה והכרה לתרומתו הגדולה. המעבדה הקטנה הפכה למוסד בעל חשיבות בין-לאומית. עד היום עובדים בה מדענים מכל העולם.

במלחמת העולם הראשונה היה חווקין חבר המועצה הרפואית שליד מפקדת הצבא הבריטי בצרפת, והמשיך במחקריו. ב-1916 פרסם מסה גדולה על היהדות. המסה התפרסמה באנגלית בכמה כתבי-עת יהודיים, ותורגמה לגרמנית, הולנדית, אידיש וצרפתית. במסה זו הגיע למסקנה שהדת היהודית היא הערך היחיד שהמדע המתקדם לא סתר כי אם אישש אותה, או כלשוננו: "הסיכום הכולל של כל התגליות המדעיות בכל הארצות ובכל הזמנים הוא התקרבות המדע אל "אדון-עולם" שלנו, השיר הנעלה אשר בו עשה היהודי, ועוד יוסיף לעשות בעולם, את המהפכות הנפלאות ביותר".

את כל הונו, כחצי מיליון דולר, לרבות הרווחים מתגליותיו, הקדיש לתמיכה בישיבות ובבתי תלמוד תורה: הוא ראה בישיבות ובמנהיגים שצמחו מהן את הגורם שקיים את מליוני היהודים בכל שנות הסבל והתלאות.

חווקין נפטר בשנת 1930. בישראל מונצח זכרו באלף עצים "ביער קנדי".

רות בקי
מתוך ספרה "להתחיל מבראשית"
בהוצאת משרד הבטחון

מ רדכי חווקין נולד באודסה ב-1860. הוא נתיייתם מאמו כשהיה בן 6, ואת זיקתו ליהדות קיבל מסבתו, אם אמו, אשר גידלה אותו.

בבית הספר התיכון הצטיין בלימודים, ולאחר מכן למד באוניברסיטה של אודסה. תוך כך פרצו פרעות 1881 "הסופות בנגב", וחווקין, שהיה פעיל בהגנה היהודית, נאסר והועמד למשפט. בסיום לימודיו הוצעה לו משרת מרצה בפקולטה למדעי הטבע באוניברסיטה של אודסה בתנאי שיתנצר. הוא סירב, ולאחר זמן מה הגיע לפריס. בפריס החלה עבודתו המדעית בהדברת מחלות. ב-1892 עשה על עצמו ניסוי לבדיקת נסיון שיצר נגד החולירע, ולאחר מכן ביצע את הניסוי על חבריו. המסקנות פורסמו בכתב עת רפואי, ולאחר זמן מה הוזמן להרצות בבריטניה, אז אימפריה קולוניאלית ששלטה בהודו ובמצרים.

ד"ר חווקין הגיע לכלכותה ב-1893, והחל לנדוד בין הכפרים ולהשפיע על התושבים לקבל חיסון. לאחר שנתיים וחצי של עבודה מאומצת, התברר שהתמותה מחולירע ירדה ב-80% בקרב מקבלי החיסון. הוא החל להתפרסם בעולם, וב-1897 העניקה לו המלכה ויקטוריה את אות חבר מיסדר הכבוד של האימפריה. חווקין התקבל גם כחבר כבוד בארגונים רפואיים ברחבי העולם, והוזמן להרצות בפריס, לונדון, ברלין וניו יורק. לאחר שחזר להודו החל לחקור בעיות חיסון במגפות אחרות. שבע שנים לאחר שגילה את הנסיון נגד החולירע גילה חווקין את התרכיב נגד המחלה הקטלנית האדירה השנייה - הדבר. במעבדתו עבדו פקיד אחד ושלושה עוזרים ילידים מבומביי. הוא עבד אז 14 שעות ביממה, ונוסף לכך הרצה ערב-ערב בפני קבוצות רופאים.

הנסיון נגד הדבר נוסה תחילה על בעלי חיים, על עצמו, ואחר כך על אסירים ומתנדבים בבומביי.

לאחר שיעילותו של הנסיון הוכחה למעלה מכל ספק ביקשו מחוזות רבים במדינה לקבל את הזריקה. עד 1902 הכינה המעבדה לחקר הדבר, שבינתיים גדלה מאוד והעסיקה 53 עובדים, יותר מ-3 מיליון מנות. העתונות ההודית מלאה מאמרי הוקרה לחווקין. ביטאון רפואה בכל העולם שיבחו את מציל האנושות. אנשי מדע בריטיים ואחרים התקנאו בהצלחתו וניסו לפתח נסיון דומה, אך נכשלו. אז החלו להפיץ עליו שמועות שהוא סוכן חרש רוסי, אויב המשטר הקולוניאלי.

היו גילויים נוספים של קינאה, כגון האשמה בגרימת מותם של 19 ממקבלי החיסון כתוצאה מזיהום. ההאשמה התבררה במשך שלוש שנים בהן עזב את הודו

MORDECAI HAFFKINE

Mordecai Haffkine was born in Odessa in 1860. His mother died when he was six years old, and it was through his maternal grandmother, who brought him up, that he acquired his strong feelings for Judaism.

A first-class high school student, he went on to study at Odessa University. At this time the 1881 pogroms broke out and Haffkine, who was active in the Jewish defence movement, was arrested and brought to trial.

On completing his studies he was offered a position as lecturer in the Odessa University Natural Science Faculty, on condition that he converted to Christianity. He refused and left for Paris, where he started his scientific work on immunization. Success came in 1892, when he managed to produce a vaccine against cholera, having first tried it on himself and on friends. Following publication of his work, Haffkine was invited to lecture in Britain, then a colonialist empire, ruling, among other places, cholera ridden India.

In 1893 Dr. Haffkine went to Calcutta, travelling from village to village persuading the villagers to get themselves inoculated. After 2 1/2 years of intensive work, cholera cases decreased by 80% amongst those who had been immunized.

His fame spread around the globe and in 1897 Queen Victoria honoured him by naming him Companion of the Order of the Indian Empire. Haffkine was also honoured by very many medical organisations and was invited to lecture in Paris, London, Berlin and New York.

On his return to India, he began researching problems of immunization against other diseases. Seven years after discovering the serum against cholera, Haffkine discovered the vaccine against the other major fatal disease, the Plague. At that time his laboratory consisted of one clerk and three assistants from Bombay. Haffkine himself worked 14 hours a day, as well as lecturing every evening to groups of doctors. Haffkine tried his new vaccine against the Plague first on animals, on himself, and then on convicts and volunteers in Bombay, and soon its efficacy was proved beyond all doubt. By 1902, the Plague Research Laboratory, which had grown considerably and now had a staff of 53, had produced over 3 million doses.

A number of scientists were envious of his success and tried, unsuccessfully, to develop a similar serum. Rumours were put about that he was a Russian secret agent, an enemy of the Colonial Rule. He was also accused of causing the deaths of 19 people, who had contracted tetanus after having been inoculated. It took three years to investigate this accusation, during which time Haffkine left India.

In 1908 Haffkine was elected to the Society for Exotic Pathology. A year later he won the highest award of the Academy of Science in Paris. He was made an Honorary Member of the Calcutta Medical Club. In 1907 he received a medal from the Tropical Medical school

חותמת אירוע להופעת הבול
SPECIAL CANCELLATION

in Liverpool in recognition of his inoculating over six million people, thus averting their deaths, and also paving the way for mass immunization against other diseases. The name of the laboratory he founded in Bombay was changed from "The Plague Research Laboratory" to "The Haffkine institute". This small laboratory had become an institute of international importance.

In 1916, he published a major paper on Judaism, in English, in several Jewish publications, and it was translated into German, Dutch, Yiddish and French. Here he concluded that the Jewish religion was the only set of values that modern science did not refute but rather supported, or in his own words: "the overall conclusion of all scientific discovery in all countries and over all time has brought science nearer to the Jewish 'Adon Olam' ('Master of the Universe'), the uplifting poem through which the Jew has brought about and continues to bring about the most wondrous revolutions".

He devoted his total capital (about half a million dollars), to supporting studies at Yeshivas (Talmudic Colleges) and Talmud Torahs. He saw in Yeshivas and the spiritual leaders they produced the determining factor in the survival of millions of Jews through all the years of suffering and hardship.

Haffkine died in 1930. In Israel his memory has been commemorated by the planting of 1000 trees in "Kennedy Forest".

Ruth Bachi
from her book "To Begin in the Beginning"
published by the Ministry of Defence

MORDECAI HAFFKINE

Issue: February 1994
Designer: A. Vanooijenn
Size: 40 mm x 25.7 mm
Plate no: 220
Sheet of 15 stamps
Tabs: 5
Printers: Government Printers
Method of printing: Offset

MORDECAI HAFFKINE

Emission: Fevrier 1994
Dessinateur: A. Vanooijenn
Format: 40 mm x 25.7 mm
No. de planche: 220
Feuille de 15 timbres
Bandelettes: 5
Imprimerie: Presses du Gouvernement
Mode d'impression: Offset

MORDECAI HAFFKINE

Emission: Febrero 1994
Dibujante: A. Vanooijenn
Tamaño: 40 mm x 25.7 mm
No. de plancha: 220
Pliego de 15 sellos
Bandeletas: 5
Imprenta: Imprenta del Estado
Sistema de impresion: Offset

השירות הבולאי

שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021

Philatelic Service

12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel-Aviv-Yafo